

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizărilor nr. 53g/2023 și nr. 54g/2023

privind excepțiile de neconstituționalitate
a unor prevederi ale articolului 43 din Codul de procedură civilă

(strămutarea cauzei la o altă instanță)

CHIȘINĂU

1 august 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Nicolae ROȘCA, *Președinte*,
dnei Domnica MANOLE,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Sorina Munteanu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizările înregistrate la 6 martie 2023,
Examinând admisibilitatea sesizărilor menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarelor,
Deliberând la 1 august 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate a sintagmei „la o altă instanță” din articolul 43 alin. (2) din Codul de procedură civilă, ridicate de dl Alexandr Carapencov, în interesele SRL „Avangard Mega”, parte în dosarele nr. 2-23008738-05-24r/2023 și nr. 2-22186680-05-24r/2023, pendinte la Curtea de Apel Cahul.

2. Sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate au fost trimise la Curtea Constituțională de judecătorii Galina Vavrin, Natalia Bondarenco și Ion Dănăilă de la Curtea de Apel Cahul, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

3. Având în vedere identitatea de obiect a sesizărilor, Curtea a decis conexarea lor într-un singur dosar, pe baza articolului 43 din Codul jurisdicției constituționale, atribuindu-i numărul 53g/2023.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiilor principale

4. La 21 octombrie 2022, un tribunal arbitral al Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova a pronunțat o hotărâre prin care a admis cererea înaintată de SRL „Romstal Trade” împotriva SRL „Avangard Mega” și a dlui Alexandr Carapencov, administratorul statutar al SRL „Avangard Mega”, și a dispus încasarea datoriei, a penalității de întârziere și a cheltuielilor de arbitraj.

5. La 21 decembrie 2022, SRL „Romstal Trade” a formulat o cerere de eliberare a titlurilor de executare a hotărârii arbitrale.

6. La 17 ianuarie 2023, dl Alexandr Carapencov a depus la judecătoria Cahul, sediul Taraclia, o cerere de desființare a hotărârii tribunalului arbitral din 21 octombrie 2022.

7. La 25 ianuarie 2023, SRL „Avangard Mega” i-a solicitat Curții de Apel Cahul strămutarea cauzelor la alte instanțe.

8. La 10 februarie 2023, în cadrul examinării de către instanță a cererilor de strămutare a cauzelor, dl Alexandr Carapencov a formulat două cereri de ridicare a excepției de neconstituționalitate a sintagmei „la o altă instanță” din articolul 43 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

9. Prin încheierile din 20 februarie 2023, Curtea de Apel Cahul a admis ridicarea excepțiilor de neconstituționalitate și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională în vederea soluționării acestora.

B. Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și la protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate.

[...]”.

11. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, sunt următoarele:

Articolul 43 Strămutarea cauzei

„(1) Cauza pe care instanța a reținut-o spre judecare, cu respectarea normelor de competență, se soluționează de aceasta în fond, inclusiv în cazul devenirii ei ulterioare de competența unei alte instanțe.

(2) Instanța strămută cauza **la o altă instanță** dacă:

a) pârâțul, al cărui domiciliu nu era cunoscut, cere strămutarea cauzei la instanța de la domiciliul său atestat prin dreptul de proprietate, calitatea de locatar sau viza de reședință;

b) cauza a fost reținută spre judecare cu încălcarea normelor de competență jurisdicțională;

c) ambele părți solicită strămutarea cauzei la instanța de la locul aflării majorității probelor;

d) din motivul recuzării (abținerii de la judecată) unui sau mai multor judecători ori din alte motive întemeiate, substituirea judecătorilor săi devine imposibilă;

e) există motive pentru măsuri de securitate publică;

f) există bănuieli că nepărtinirea judecătorilor ar putea fi știrbită de circumstanțele cauzei sau de calitatea participanților la proces;

g) în circumstanțe excepționale, instanța competentă să judece cauza nu poate funcționa timp îndelungat.

[...]

(4) Strămutarea cauzei în cazurile prevăzute la alin.(2) lit. d), e), f) și g) se efectuează de către instanța ierarhic superioară, a cărei încheiere nu se supune niciunei căi de atac.

(4¹) Instanța este obligată să remită instanței competente dosarul în termen de 5 zile de la data la care încheierea de strămutare a cauzei devine irevocabilă.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepțiilor de neconstituționalitate

12. Autorul excepțiilor susține că sintagma contestată îi restrânge dreptul de acces liber la justiție pentru că nu prevede clar instanța la care urmează să fie strămutată cauza și nu stabilește gradul instanței respective. Astfel, autorul consideră că în lipsa prevederii unor criterii clare, cauza strămutată poate fi examinată de o instanță cu un grad mai înalt de jurisdicție, fapt care ar conduce la excluderea unei căi de atac.

13. Prin urmare, autorul excepțiilor consideră că sintagma contestată provoacă ineficiența și imprevizibilitatea procesului de strămutare a cauzelor aflate pe rol și creează incertitudine pentru justițiabili. În consecință, nu este asigurat dreptul la un proces echitabil și dreptul la un remediu efectiv.

14. În acest context, autorul sesizărilor îi solicită Curții să verifice constituționalitatea sintagmei contestate prin prisma articolelor 1, 4, 16, 20 și 46 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizărilor privind excepțiile de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

16. Excepțiile de neconstituționalitate au fost ridicate de administratorul statutar al SRL „Avangard Mega” în cadrul unor procese aflate pe rolul unei instanțe de drept comun. Excepțiile sunt formulate de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

17. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unei prevederi din Codul de procedură civilă, ține de competența Curții Constituționale.

18. Obiectul excepțiilor de neconstituționalitate îl constituie sintagma „la o altă instanță” din articolul 43 alin. (2) din Codul de procedură civilă. Curtea notează că sintagma contestată nu a constituit anterior obiectul controlului constituționalității.

19. Excepțiile de neconstituționalitate au fost ridicate în două cauze civile care au ca obiect examinarea unui litigiu referitor la executarea unei creanțe. Curtea admite că prevederea contestată ar putea fi aplicată la soluționarea cauzelor în care au fost ridicate excepțiile.

20. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca o excepție de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului excepțiilor, dacă sintagma contestată reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 5 din 18 ianuarie 2022, § 23; DCC nr. 17 din 15 februarie 2022, § 22).

21. Autorul excepțiilor a menționat că prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 4 (*drepturile și libertățile omului*), 16 (*egalitatea*), 20 (*accesul liber la justiție*) și 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*) din Constituție.

22. Curtea menționează că articolele 1 alin. (3) și 4 din Constituție comportă un caracter general și nu pot constitui repere separate, ci numai în coroborare cu alte prevederi din Constituție, care trebuie să fie aplicabile (a se vedea DCC nr. 162 din 29 decembrie 2020, § 24; DCC nr. 147 din 15 noiembrie 2022, § 29). De asemenea, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că articolul 16 din Constituție nu are o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabil, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unei ingerințe în drepturile fundamentale (a se vedea DCC nr. 159 din 24 noiembrie 2022, § 49).

23. În sesizările prezentate Curții, autorul pretinde existența unei ingerințe în articolul 46 din Constituție. Curtea observă că autorul s-a limitat la simpla invocare a acestei norme. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat că nu-l poate substitui pe autorul excepției la formularea argumentelor de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control din oficiu (DCC nr. 109 din 13 iulie 2021, § 24).

24. Referitor la articolul 20 din Constituție, autorul sesizărilor susține că accesul liber la justiție îi este îngădit din cauza neclarității și a

imprevizibilității procedurii de strămutare a cauzei, exprimată prin sintagma „la o altă instanță” din articolul 43 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

25. Curtea observă că sub aparența unor critici referitoare la neclaritatea și imprevizibilitatea sintagmei contestate, autorul excepțiilor de neconstituționalitate anticipează o eventuală interpretare și o aplicare pretins eronată a acesteia de către instanțele de judecată.

26. Curtea reține că procedura de strămutare a unei cauze este reglementată de articolele 32-44 din Codul de procedură civilă. Astfel, din analiza reglementărilor pertinente, se observă că instanța sesizată sau instanța ierarhic superioară (în anumite cazuri) dispune strămutarea cauzei la o altă instanță competentă să soluționeze cauza conform legislației procesuale civile în vigoare, doar în prezența circumstanțelor care justifică strămutarea.

27. Astfel, Curtea reiterează că o dispoziție legală nu poate fi ruptă din sistemul normativ din care face parte și nu poate acționa în mod izolat. Dimpotrivă, ea trebuie citită în coroborare cu celelalte dispoziții incidente, ca făcând parte dintr-un sistem juridic coerent (HCC nr. 24 din 10 august 2021, § 43; DCC nr. 171 din 8 decembrie 2022, § 24). Totuși, chestiunile legate de interpretarea și de aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale. Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată (DCC nr. 187 din 22 decembrie 2022, § 45).

28. Având în vedere cele menționate, Curtea constată că sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate în discuție nu întrunesc condițiile de admisibilitate și nu pot fi acceptate pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibile* sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate a sintagmei „la o altă instanță” din articolul 43 alin. (2) din Codul de procedură civilă, ridicate de dl Alexandr Carapencov, în interesele SRL „Avangard Mega”, parte în dosarele nr. 2-23008738-05-24r/2023 și nr. 2-22186680-05-24r/2023, pendinte la Curtea de Apel Cahul.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Nicolae ROȘCA

*Chișinău, 1 august 2023
DCC nr. 93
Dosarul nr. 53g/2023*